

ZIEMUPES JŪRMALA

Ziemeupe ir apdzīvota vieta Baltijas jūras krastā apmēram 17 kilometrus uz ziemeļiem no Liepājas. Iebraucot Ziemeupē, uzreiz ceļa malās pamanāmas informācijas zīmes, kuras aicina atpūsties. Viesu māju saimnieki ne tikai nodrošinās naktsmājas, bet arī parādīs, kur iet un ko skatīties, pastāstīs par savu jūru, tās krasta pārvērtībām, par kāpām, augiem un dzīvniekiem.

Pludmale

Ziemepei ir raksturīga smilšaini grantaina pludmale ar oļiem. Vietām tā ir diezgan augsta un veido pat nelielu krasta valni. Šur tur ir akmeņi. Augu pludmalē maz, jo tā ir samērā šaura un periodiski pakļauta spēcīgai viļņu darbībai.

Visbiežāk Ziemeupes pludmalē sastopama Baltijas šķēpene. Tas ir viengadīgs augs ar pārveidotām, sulīgām lapām un sārti violetiem, smaržīgiem ziediem. Nereti šķēpenei līdzās aug kālija sālszāle, kurai arī ir pārveidotas lapas, tikai ar dzeloni galā. Gan šķēpene, gan kālija sālszāle ir halofīti - augi, kas spēj augt sāļās augsnēs.

Pludmale ar oļiem

Baltijas šķēpene
(*Cakile baltica*)

Kālija sālszāle
(*Salsola kali*)

Noskalotie krasti

Noskalošanas krasti

Jūras piekraste Ziemeupē ir ļoti neparasta. Te redzami krasti, kādu nav nekur citur Latvijā. Pie jūras iepreti Ziemeupes baznīcai pludmale robežojas ar stāviem noskalošanas krastiem. To augstums svārstās no 5 līdz 12 metriem. Pēdējo gadu laikā jūra sauszemei dažviet atņēmusi vairāk kā 10 metrus platu joslu. Vietām vēl šobrīd turpinās krasta nogrūvumi. No Tenkšu grāvja uz ziemeļiem noskalošana nav tik aktīva un tāpēc stāvkrasts apaudzis ar augiem. Maijā krasta rotā bezdelīgactiņas, jūnijā tur redzamas bagātīgi ziedošu orhideju audzes (dzegužpirkstītes), kā arī parastās kreimules un citi kalķainu vietu augi. Šādas augu sabiedrības jūras krastā Latvijā ir ļoti reti sastopamas. Tas saistīts ar īpašajiem augšanas apstākļiem: zilā māla stāvkrastā iztek avoti, nodrošinot gan mitrumu, gan arī barības vielas. Tālāk uz Žožupei pusi, kur jūras krasts periodiski tiek noskalots, saaugušas māllepēs, dažādi kāpu un pļavu augi. Stāvkrastā mājvietu iekārtojušas krasta čurkstes.

Bezdelīgactiņa
(*Primula farinosa*)

Apaugušie stāvkrasti

Stāvlapu dzegužpirkstīte
(*Dactylorhiza incarnata*)

Šeit ligzdo krasta čurkstes

Smiltāju kāpukviesis
(*Leymus arenarius*)
embrionālās kāpās

Kāpas

Vidusposmā starp Žožupi un Laiku valku krasta noskalošana mazinās un sāk veidoties primārās kāpas. Tās rodas, vēja pūstām smiltīm atduroties pret augu vai kādu citu šķērslī. Sākumā izveidojas nelieli smilšu pauguriņi jeb pašu pirmējās - embrionālās kāpas. Tām augot, rodas priekškāpas jeb baltās kāpas.

Vislielākā nozīme kāpu nostiprināšanā ir smiltāju kāpundrei, kas ne tikai pacieš smiltis, bet kam smilšu pārpušana ir pat nepieciešama. Atsevišķos posmos priekškāpās bagātīgi saaugušas neistās tūsklapes. Tās šķiet līdzīgas māllepēm, taču, ieskatoties vērīgāk, redzamas būtiskas atšķirības: tūsklapei lapas apakšpuse ir samtaini balta, klāta ar blīvu matiņu kārtu un lapas plātne mazliet sakļāvusies uz iekšpusi, lai aizsargātos no saules stariem. Ziedi tūsklapei sakārtoti vārpā un nozied pavasarī pirms lapu plaukšanas. Gan smiltāju kāpundre, gan neistā tūsklape, gan jūrmalas dedestīna ir augu sugas, kuras spēj augt tikai jūras krastā. Tas nozīmē, ka dzīvesvietai tām ir piemērotas ļoti mazas platības. Kopumā Latvijā ir aptuveni 50 šādu jūras krasta augu sugu. Ziemeupes jūrmalai ir būtiska nozīme šo augu saglabāšanā.

Krasta posmā starp Ziemupi un Akmeņragu ir izveidojušas daudzveidīgas pelēkās kāpas. Tās redzamas gan virs stāvkrastiem, gan arī starp priekškāpām un mežu. Vietās, kur pelēkās kāpas ir vecākas un smilšu kustība pierimusi, augāju veido ķērpji, sūnas, zemi sauso pļavu un kāpu augi. Tur līdzās aug divmāju kakpēdiņa, jūrmalas pārkoņamoliņš, smiltāja nelķe un pūsmēness ķekarpaparde. Taču pelēkajās kāpās, kuras pakļautas periodiskai smilšu pārpušanai, vairāk

Neistā tūsklape
(*Petasites spurius*)

Pelēkā kāpa ar ķērpjiem

Skudrlauvas (*Myrmeleon formicarius*) kāpurs

Vecās priedes ir dzīvesvieta retām dzīvnieku sugām

Aizsargājama augu suga jūrmalas dedestīna
(*Lathyrus maritimus*)

Meža ceļš rudenī

Spilvenveida augājs pelēkajā kāpā

Zilganā kelērija
(*Koeleria glauca*)

Divmāju kakpēdiņa
(*Antennaria dioica*)

Mārsils
(*Thymus*)

Smiltāja nelķe
(*Dianthus arenarius*)

Kodīgais laimīšs
(*Sedum acre*)

dominē graudzāles: kāpu auzene un zilganā kelērija, kā arī mazais mārsils. Smilšainākās vietās nereti var uzkāpt skudrlauvas slēptuvei, kas atgādina piltuvveida bedrīti. Pats skudrlauva nav tik viegli ieraugāms. Paslēpies smiltīs, tas gaida savu upuri. Pelēkās kāpas ir dzīvesvieta arī aizsargājamai putnu sugai - stepes čipstei.

Turpmāk jādomā, kā organizēt atpūtu un tūrismu, lai vienlaikus kāds piekrastes posms tiktu atstāts mazskarts, klusāks un tajā varētu patverties retākas dzīvnieku sugas un augt īpaši aizsargājami augi.

Atklātās kāpas robežojas ar mežiem, no kuriem izplatītākie ir sausi priežu meži. Visbiežāk sastopamas priedes vecumā no 40 līdz 80 gadiem. Vairākās vietās starp jaunajām priedēm aug 120-160 gadu vecas priedes. Vecu mežu kopumā ir maz. Nereti priežu audzes mijas ar bērzu audzēm. Lielāka mežu dažādība vērojama nelielo upīši. Te ir daudz piemēram, arigune, lielāks mitrums un īpašs mikroklimats un tāpēc arī bagātāks krūmu un lakstaugu stāvs. Lapukoku audzes priežu mežā ir ļoti vērtīgas, jo palielina dzīves apstākļu dažādību, kas savukārt veicina augu un dzīvnieku sugu daudzveidību. Virzoties tālāk iekšzemē, sastopami arī slapjie meži, piemēram, grinis.

Ziemeupes jūrmalai ir ievērojama arī ar gleznainām piekrastes ainavām. Dažādas krāsas un rakstus varam vērot gan noskalotajos krastos, gan kāpās, gan pludmales smiltīs. Pelēkās kāpas viskrāsainākās ir jūnijā un jūlijā. Priekškāpas un meži vairāk iekrāsojas pēc rudens salnām. Bērzu un apšu lapas nobirst, bet graudzāles paliek dzeltenas visu ziemu.